

Naročnina znaša mesečno 25.— Din,
za inozemstvo 40.— Din.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 440

Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifi.

JUTRO

Odobritev protokola haaške konference Protokol bo podpisan v nedeljo — Razprava o vzhodnih reparacijah bo odgodena

Haag, 17. januarja g. Danes dopoldne so vzeli ministri šestih držav sklicateljce na znanje besedilo haške pogodbe s trinajstimi dodatki kakor so ga izdelali pravniki. Besedilo je sestavljeno v obliki pogodbe, ne pa protokola. Pogajanja med velikimi in povabljenimi malimi državami še vedno niso privedla do rezultata. Povabljeni države so iz avile, da so pripravljene podpisati Youngov načrt, vendar pa ga hočejo še vedno spravljati v zvezo z dogovorom z Madžarsko, ki pa je počasi napreduje.

Dočim so ministri proučevali besedilo, so se nemški delegati, državni gospodarski minister dr. Moldenhauer, danes v Haag dospeli poštini minister Schätzel, generalni ravnatelj nemške državne banke dr. Dorpmüller, posvetovalci s predsednikom državne banke dr. Schachtom in dr. Melchiorjem o francoskem načrtu za poenostavitve reparacij: Načrt zasleduje namen, da bi bila izključena nemška konkurenca s posojili in da bi imela Nemčija pravico do opcije v višini 30% iznosa reparacijskega posojila. Vsekakor bo lahko Nemčija sama odločila, da li se bo poslužila te opcije ali ne. Nemčija kljub temu načrtu noče odnehati od zahtev, da se omeli zaporna doba za nemška posojila do oktobra 1930. ali najkasneje do konca marca 1931. Če bo prišlo do združitve nemških in mednarodnih posojil, bodo ti zneski najbrže prekoračili prvotno višino 800 milijonov mark, ki bi jo bilo treba plačati.

Naziranja glede reparacijskega posojila so si posebno v Ameriki zelo nasprotna. Vsekakor hočejo glede umestnosti združitve posojil počakati na mnenje Morgana.

Haag, 17. januarja s. Vprašanje likvidacije posledic svetovne vojne je bilo danes dopoldne urejeno v zadovoljstvo delegatov. Zahteva, da bi se Nemčija odpovedala prebitkom iz likvidacije, je postala odveč, ker so se upniške države odpovedale tožadnosti izjavi v zaključnem protokolu in so bile medtem zaključene vse posamezne pogodbe glede vprašanja likvidacije.

Youngovo pogodbo bodo predvidoma, za enkrat ratificirale samo vselej in sicer bo zadostovala ratifikacija Nemčije in štirih držav upnic, dočim bo Japonska kot peti država upnica izvršila ratifikacijo šele pozneje.

Glasovi ameriškega tiska

Newyork, 17. januarja AA. »Newyork Times« smatrajo, da bosta s sporazumom v Haagu zadovoljni obe stranki. Francija je moralno pridobila s tem, da se je odpovedala dosedanj pravici, biti sodnik v lastni zadevi. Nemčiji pa je bilo zažamčeno, da se ji ne bo treba bati kršitve njene suverenitete.

Kampanja bolgarskega tiska proti Grčiji

Zlonamerno poročanje bolgarskih listov o nesreči parnika »Varna«
Neprijeten odmev v grški javnosti

Atene, 17. januarja, AA. Grško javno mnenje je iznenadeno in nerazpoloženo zaradi kampanje, ki jo vodi bolgarsko časopisje o nesreči, ki je zadela grški in bolgarski parobrod v Marmarskem morju. Tu je, kakor znano, grški parobrod »Hristi« trčil v bolgarski parobrod »Varno«.

Klevetniško kampanjo bolgarskega tiska sploh ni moči opravičiti. Najhujši, je solijski list »Mir«, ki trdi o grški ladji, da je namenoma potopila »Varno«. Take trditve so povsem nerazumljive, zlasti ako se upoštevajo dejstva, da preiskava še ni zaključena.

Iz poteka preiskave, ki jo je vodil grški generalni konzul v Carigradu, je razvidno, da grškega kapitana ne zadene nobena krivda. Kapitan je izjavil, da je ob 23. iznenada opazil »Varno« in da je takoj krenil na desno, da se umak-

»Newyork World« veli, da je sporazum dober že zato in da ga bo moči sprejeti, ker se bo mogla Francija vselej sklicevati na mirovne pogodbe in na ostale sporazume ter se pritožiti na nepristransko mednarodno razsodišče, čim bi Nemčija skušala pregaziti svoje obveze.

Vzhodne reparacije

Pariz, 17. januarja g. Pariški jutranji tisk ugotavlja, da haaska pogajanja glede mobilizacije nemških dolgov, včeraj niso pokazala mnogo uspeha. Kljub temu računajo pariški listi, da bo zaključni protokol konference podpisan na kasneje v nedeljo zvečer. Če bi e podpis le zavlekel, bo minister ski predsednik Tardieu kljub temu, kakor je določeno v soboto zvečer odpotoval v London, ker bo protokol podpisal kar drug član francoske delegacije Loucheur, Chéron ali pa francoski poslanik v Haagu.

Haag, 17. januarja AA. V odboru za vzhodne reparacije so zastopniki držav Male antante obvestili predstavnike zavezniških sil, da žele pred podpisom Youngovega načrta doseči gotova jamstva za bodočnost in to v primeru, da z Madžarsko ne bo dosežen sporazum.

Države Male antante zahtevajo, naj reparacijska komisija ugotovi koliko reparacij naj plača Madžarska. Francoski delegat Loucheur ter zastopniki Anglije in Italije so sklenili, da bodo vendarle nadaljevali pogajanja s predsednikom madžarske vlade grofom Bethlenom češ, da o dosedanja pogajanja z Madžari vendarle nekaj za- legla in da so izgledi za to, da bo končno vendarle dosežen sporazum z Madžarsko o njenih reparacijah.

Glede vprašanj, ki so v zvezi z agrarno reformo, pa vztrajajo zastopniki Male antante na gotovih jamstvih. Zastopniki Francije, Anglije in Italije so soglasni v tem, naj bi komisija za vzhodne reparacije nadaljevala svoje razprave v Parizu, kjer naj se v roku 6 mesecev doseže sporazum v vseh spornih točkah, ki se nanašajo na države Male antante. Ako bi se pokazala potreba, naj se zahteva odločitev mednarodnega razsodišča v Haagu.

Zastopniki petih zavezniških držav bodo zaslili jugoslovenskega ministra dr. Vojke Marinkovića in češkoslovskega ministra dr. Beneša na popoldanski seji, kateri pa ne bodo prisostvovali nemški delegati.

Francoski delegat Loucheur ter odpasanci Anglije in Italije se bodo ponovno sestali z madžarskimi delegati ob 17. Popoldne pa je komisija za vzhodne reparacije nadaljevala s sestavljanjem poročila o svojem delu.

ne preteči nesreči. »Varna« pa je napčno razumela položaj in se z bokom zaletela v »Hristi«. Grška ladja se je zarila v bok »Varne« tako silovito, da se celih 15 minut ni mogla oprostiti. »Hristi« je navzlic gosti megli in razburkanem morju ostal 9 ur na kraju nesreče, da reši brodolomce. Ni pa mogel rešiti več kot 4 osebe. Kapitan grškega parobroda si ne more tolačiti, zakaj se niso mogli rešiti ostali.

Pojasnijo daje bolgarski list »Morska zarja«, ki izhaja v Varni in ki poroča, da je bila na palubi »Varne« velika pošiljka živine, ki je povzročila strahovito paniko. Kapitan bolgarske ladje in mornarji so bili v času nesreče v svojih kabinah. Ko so hoteli steči na palubo, pa jim je po vsej priliki pobesnela živina zastavila pot.

Demonstracije avstralskih rudarjev

Sydney, 17. januarja AA. V Avstraliji trajajo še vedno veliki nemiri v rudniških podjetjih. Ministrski predsednik Bavin je izjavil, da so rudarji pod komunističnim vplivom in da pripravljajo in organizirajo vedno nove spopade. Rudarska stavka v Avstraliji se je razvila v pravcato meščansko vojno. V vsej Avstraliji vlada tak terorizem, kakor ga ne pomni zgodovina te de- žele. Končno je izjavil Bavin, da bo avstralska vlada organizirala posebne vojaške od- delke, ki bodo podpirali policijo, ker se je le ta izkazala preslabo, da bi udušila če- dalje večjo anarhijo, ki grozi Avstraliji.

Potres v Turčiji

Angora, 17. januarja. s. V okolici Mugle so čutili močan potres. O potresnih sunkih poročajo tudi iz ostalih predelov Turčije, kjer pa niso na- praviši večje škode.

KRALJ ZOGU IN ITALIJA

Italijanska ekspanzivnost na Balkanu v nemški luči — Kralj Zogu se odteguje italijanskemu vplivu — Njegovi domači nasprotniki

München, 17. januarja, M. »Münche- ner Neueste Nachrichten« prinašajo od svojega posebnega dopisnika iz Albanije članek, v katerem opisujejo položaj Albanije na Balkanu in ugotavljajo, da mečejo razmere v tej državi svetlo luč na italijansko politiko na Jadranu in na Balkanu. Italijansko prodiranje izziva v krogih balkanskih politikov velike skrbi, ker se ti italijanski napor in namere z Albanijo niti najmanj ne strinja- jo z geslom »Balkan balkanskim narodom«. Mlada kraljevina Albanija bo imela težave, da se ubrani italijanskega vpliva in velikega italijanskega pris- tiska, ki ga vrši Rim na Tirano in ki onemogoča kralju Zogu, da ustvari iz svoje dežele samostojno državo. Tiran- ski pakt veže kralja Zogu na italijansko politiko, ki stremi za tem, da si čvrsto utira s pomočjo Albanije pot na Bal- kan. V zvezi s tem položajem je imeno- vani list smatral za potrebno, da pošlje v Albanijo svojega posebnega dopisni- ka, ki skuša sedaj v celi vrsti člankov seznaniti nemško javnost z mlado al- bansko državo. V enem teh člankov opisuje novinar osebnost kralja Zoga, njegove načrte in namene takole:

»Kralj Zogu je mnogo bolj interesan-

ten in mnogo bolj diplomatičen, kakor se običajno misli. Čeprav je Ahmed beg Zogu še mlad v državnih poslih, mu je vendar doslej uspelo voditi državno ladjo svoje dežele preko cele vrste vidnih in nevidnih pečin. Doslej je mnogo storil za svojo deželo, pravo polje za delo v smeri ustvarjanja de- janske samostojnosti Albanije pa se mu šele sedaj odvarja. Pod pritiskom raz- mer se je vrgel v italijanski vrtinec in je sprejel od Italije vse, kar je potreb- no za njegovo deželo. Vendar pa ni tre- ba misliti, da je Ahmed beg Zogu iskren prijatelj Italije. To najbolj dokazuje okolnost, da zavzemajo glavne položaje v državi samo njegovi osebni prijatelji iz mladosti, na katere se more kralj resnično nasloniti. To dokazuje tudi za- nimivo dejstvo, da zavzema položaj ko- mandanta albanske vojske, torej naj- višji položaj v državi, star avstrijski oficir, ne pa Italijan, čeprav so ponu- jali Italijani velike podpore Albaniji za razvoj njene vojaške moči. Popolnoma razumljivo je, da v Italiji vedno bolj uvidevajo prave cilje Ahmed bega Zo- gu in njegove politike ter da zaradi te- ga naravnost besnijo. To pa bo malo pomagalo. Ahmed beg Zogu ni mož, ki

bi iz gotovih začasnih koristi popolno- ma prodal svojo državo Italiji in vezal usodo svoje dežele z italijansko politi- ko ekspanzivnosti. Njegov glavni in po- slednji cilj obstoja v ustanovitvi velike Albanije. Ako bo kralju Zogu uspelo, da vzdrži še vsaj 10 let mir in da dobi po- trebno posojilo v inozemstvu, bo Al- banija rešena za Balkan.

Berlin, 17. januarja, M. Po informacijah, ki prihajajo iz Albanije, se tamkaj naglo vrstijo dogodki na škodo režima kralja Zogu. Znani Theodor Berkes pi- še n. pr. v »Berliner Tageblattu«: »Po- ložaj kralja Zogu vsekakor ni lahak. S svojim še pretesnim prijateljstvom z Italijo si je nakopal Zogu sovraštvo al- banskih ultranacionalcev. Ima tudi do- kaj osebnih sovražnikov zlasti med ve- leposestniki, ki se razburjajo zaradi nameravane agrarne reforme.«

Drevi ob 20. na Taboru X. slovanski večer

pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja

Napačne vesti o spremembah v vladi

Beograd, 17. januarja, N. Povodom smrti ministra javnih del Savkovića so se pojavile v raznih inozemskih listih vesti, da se bo v najkrajšem času iz- vršila obširna rekonstrukcija v jugoslo- venski vladi. Te vesti so vzbudile v merodajnih beograjskih krogih začude- nje. Ni govora o kakih predstojeci rekon- strukciji vlade. Zasedeno bo le izpra- njeno mesto po g. Savkoviću, ki ga se- daj začasno vodi minister brez portfelja g. Uzunović.

Novi člani VZS

Beograd, 17. januarja AA. Predsednik mi- nistrskega sveta general Peter Živković na predlog ministra pravde dr. Štrkića ter na podlagi zakona o vrhovnem zakonodaj- nem odboru ter mišljenja komisije strokov- njakov pri ministru pravde imenoval za člane vrhovnega zakonodajnega sveta g.: Lazaria Miluševića, bivšega predsednika črnogorske vlade v pokolu in poslednjega črnogorskega poslanika na Dunaju v času napovedi vojne Avstro-Ogrski, dosedanjega bana dunavske banovine Dako Popovića in bivšega notranjega ministra Cedo Radovića.

Ocenjevalna komisija ministrstva pravde

Beograd, 17. januarja, AA. Minister prav- de je v smislu člena 74. zakona o uradni- štvu imenoval za leto 1930. v komisijo za ocenjevanje uradnikov in poduradnikov v resoru ministrstva pravde za člane komi- sije: I. stopnje: dr. Dušana Peića, vršilca dol- žnosti načelnika splošnega oddelka; Sokrata Petrovića, načelnika oddelka za vere; Sve- tolika Miljutinovića, načelnika in šefa od- delka za kazni in slične zadeve ekonom- skega računskega oddelka, in za njihove na- mestnike: Dragotina Janjića, načelnika in šefa 5. oddelka; Ljubislava Popovića, načel- nika 12. oddelka. Za člane centralne komi- sije: dr. Dušana Peića, Sokrata Petrovića, Mirka Kuzmića, Svetolika Miljutinovića, za njihove namestnike pa: dr. Andrijo Čičića, načelnika 13. oddelka in Hasana Reba, načelnika 14. oddelka.

Sprememba zakona o zrakoplovstvu

Beograd, 17. januarja AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra vojske in mornarice v zvezi s čl. 3 točka 7 o uredbi vrhovne državne uprave in v soglasju s predsedni- kom ministrskega sveta predpisal in pro- glasil zakon o izpremembi zakona o zra- koplovstvu z dne 22. 2. 1928.

§ 1. Vse dolžnosti, pravice in posli po zakonu o zrakoplovstvu z dne 22. 2. 1928, ki so naloga in posel ministrstva prometa, se prenesejo s tem zakonom v pristojnost in nalogo ministrstva vojske in mornarice. Vse dolžnosti, pravice in posli zakona o zrakoplovstvu z dne 22. 2. 1928, ki so spa- dali v kompetenco zrakoplovne direkcije ministrstva prometa, se posebej stavijo v pristojnost komandi zrakoplovstva minist- rstva vojske in mornarice. Zaradi tega se imajo v zakonu o zrakoplovstvu z dne 22. 2. 1928 izvršiti potrebne izpremembe v du- hu teh odredb v naslednjih členih: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 13, 15, 18, 19, 20, 21, 25, 26, 27, 29, 34, 35, 39, 40, 48, 49, 50, 66, 73, 82, 84, 85, 100, 112 in 115.

§ 2. Poslednja odredba čl. 33 za besedo »eksplozijska« se zamenja z novo, ki se glasi: »a po obstoječih zakonskih predpisih z eksplozijsko zemljišča za potrebe že- leznice.«

§ 3. Čl. 116 dosedanjega zakona se ukine.

§ 4. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, kadar bo objavljen v »Slu- ženih novinah«.

Razširjenje naših pomorskih zvez

Beograd, 17. januarja AA. Uprava po- morske in rečne plovbe proučuje predloge naše in španske vlade za vzpostavitev di- rektnih pomorskih zvez med Jugoslavijo in Španijo. Istočasno se proučuje vprašanje podaljšanja teh pomorskih zvez od španske obale do francoskega pristanišča Bordeaux, kjer je zavladalo zlasti po zaključitvi tr- govinske pogodbe med Francijo in Jugosla- vijo veliko zanimanje za številne naše pro- izvode.

Bivši finančni minister na Sušaku

Sušak, 17. januarja, n. Na Sušaku se mudi že več dni na oddihu bivši finančni minister dr. Mi- lan Stojadinović s svojo družino.

Grozna avtomobilska nesreča

Subotica, 17. januarja, n. Pri Bački Palanki si je odvetnik dr. Matijević hotel ogledati nasipe, ki se tamkaj grade. Prišel je se v avtomobilom na nasip. Ko je šel hotel obrniti avto, se je približal preveč robu in je avtomobil zdrsnil v jarek, v katerem se je ves razbil in tako zmeč- kal pod seboj soferja, da ga ni bilo več spoznati. Odvetnik dr. Matijević je ostal po srečnem na- ključju živ, ker je par trenutkov prej izstopil iz avtomobila, da si natatneje ogleda nasip.

Umori med makedonstvujušimi

Sofija, 17. jan. M. Umori med makedon- stvujušimi se nadaljujejo brez konca in kraja. Doslej so pristasi skupine Mihajlo- va skoro izključno morili protogerovce, ki so se zadržali pasivno, ker so imeli glavne svoje voditelje v inozemstvu. Poslednje dni pa so se povrnil v Sofijo glavni nji- hovi vodje, ki so se mudili doslej v južni Albaniji. V Sofijo sta se vrnila Pop Hri- stov in Peter Sajanov, ki sta prevzela vod- stvo protogerovcev. Ti so sklenili, da pre- idejo v aktivno obračunavanje s skupino mihajlovcem, in so zato poslednje dni na dnevnem redu umori mihajlovcem. Na po- mlad je pričakovati velikega spopada med obema skupinama, kar bo imelo nedvom- no velik vpliv na nadaljno usodo mako- donskega komiteja. Zlasti, ako se upošte- va, da podpirajo eno kakor tudi drugo sku- pino razne politične organizacije.

V torku otvoritev londonske konference

Prihod in optimizem predstavnikov ameriške delegacije – Sestanek voditeljev delegacij za sestavitev dnevnega reda konference

London, 17. januarja. AA. Priprave za otvoritev pomorske razorožitvene konference, ki bo prihodnji tork, so v polnem teku.

Davi so prispeli v Plymouth člani ameriške delegacije in sicer: ameriški državni tajnik Stimson, mornariški tajnik Adams, ameriški poslanik v Mehiki Morrow in senatorja Robinson in Reed. Delegati se pozdravili ameriški poslanik v Londonu Dawes, ki je istotako eden izmed ameriških delegatov na pomorski razorožitveni konferenci. Pri sprejemu so bili tudi plymouthski župan in druge odlične osebnosti.

Preden so stopili ameriški delegati v vlak, je imel državni tajnik Stimson kratek pozdravni govor, v katerem je naglasil, da je prišla ameriška delegacija na razorožitveno konferenco z velikim upanjem in trdno voljo, da pripomore po svojih najboljših močeh pomorski razorožitveni konferenci do popolnega uspeha.

Vsi ameriški delegati so izrazili veliko veselje nad dejstvom, da je angleški kralj popolnoma ozdravel in da bo osebo otvoril otvoritveno sejo pomorske razorožitvene konference. Ameriško delegacijo spremlja okrog 100 strokovnjakov in strojepiscev. Kakor izčunajo, se bo zbralo ob prihodnji sestanek pomorske razorožitvene konference vseh devetih novinarjev v Londonu, več kot 1000 oseb, ki bodo prispele iz najrazličnejših delov sveta.

Člani italijanske delegacije prispejo danes in jutri, francoski delegati pa deloma danes in deloma v nedeljo. V ponedeljek bodo zbrane v Londonu delegacije vseh držav, ki se udeležijo pomorske razorožitvene konference, nakar se sestanejo voditelji delegacij v angleškem zunanem ministrstvu, kjer bodo sklenili o dnevnem redu konference in

o drugih preliminarjih zadevah.

V torku bo plenarna seja konference. Govore bodo razširile vse angleške brezžične postaje, ki bodo zvežne z brezžičnimi postajami 12 držav. Za angleškim kraljem bo govoril ministrski predsednik Macdonald, na to pa ameriški državni tajnik Stimson in potem po abecednem redu glavni delegati drugih držav.

London, 17. januarja. Japonski delegati so energično zanimali vesti, da so se pojavila pri razgovorih med japonsko delegacijo in ministrskim predsednikom Macdonaldom velika nesporazumjenja.

London, 17. januarja. AA. Danes popoldne je prispela pod vodstvom ameriškega državnika Stimsona v London ameriška delegacija za pomorsko razorožitveno konferenco. Na postaji Paddington je sprejel ameriške odposlance zunanji minister Henderson.

Po eni uri je bil sprejet vodja ameriške delegacije Stimson pri ministrskem predsedniku Macdonaldu, s katerim se je razgovarjal o pomorski razorožitveni konferenci. Razgovor je trajal več kot 3 ure. Po razgovoru je sprejel ameriški državni tajnik Stimson novinarje, katerim pa je odklonil vsako informacijo o poteku razgovora z angleškim ministrskim predsednikom. Pozneje je prispela v London pod vodstvom italijanskega zunanjega ministra Grandia italijanska delegacija. Delegacijo so sprejeli na viktorijem kolodvoru Henderson. Vansittart, Cragie in Malcolm Macdonald.

Italijanske zahteve

Pariz, 17. januarja. AA. Nekateri francoski listi javljajo, da je zahtevala Italija, naj se Francija odpravi francosko-jugoslovenski prijateljski pogodbi, ako želi sporazum z Italijo v sredozemskem vprašanju. Ta zahteva Italije je zbudila v francoskih političnih krogih veliko presenečenje.

Pet sto poljedelskih tečajev

Uspešno delo za pospeševanje kmetijske strokovne izobrazbe — Zimski kmetijski tečaji po vseh srezih

Beograd, 17. januarja. AA. 6. septembra lanskega leta je bil uveljavljen zakon o pospeševanju poljedelstva. V tem zakonu so očitni pogoji za pospeševanje in napredek našega celokupnega poljedelstva. Vse to delo ima smoter, da razširi poljedelsko znanje na podeželju. Temu cilju doslej ni bila posvečena zadostna pažnja in vsa naša država je razpolagala s komaj 26 nižjimi poljedelskimi šolami, ki niso moge niti izdaleka ustrezati potrebam našega poljedelskega prebivalstva. Težko stanje našega poljedelstva pa zahteva, da se poljedelsko znanje čim bolj razširi med vsem našim poljedelskim prebivalstvom.

V to evrhu je bilo poleg določb zakona o pospeševanju poljedelstva z dne 6. septembra 1929 odredeno, da se naj vrši še tekem te zime v vseh srezih naše države vsaj po en zimski tečaj, v bližini poljedelskih šol in poljedelskih zavodov pa vsaj po en šesttedenski do trimesečni tečaj. Te tečaje so

posejali poleg strokovnjakov kmetovalci, katerim so bili pri tej priliki pojasnjeni moderni lazori o poljedelskem napredku in moderne metode poljedelskega dela. Kmetovalci so povsod sledili izvajanjem in pouku z največjim razumevanjem in topim navdušenjem. Odziv kmetovalcev je bil povsod izreden. V mnogih krajih južne Srbije in Črne gore so morali privediti zaradi obilne udeležbe vzporedne tečaje.

V vsaj državi je bilo doslej prirejenih 450–500 takih tečajev. Na desetletno kmetovalcev je tako dobilo vpogled v moderne osnove poljedelskega napredka. Ministrstvu poljedelstva prihaja vsak dan po več pozitivnih in zahvalnih brzojav s teh tečajev, v katerih se mu izreka zahvala za pospeševanje poljedelstva. To je dokaz, da je bila ta ideja dobra in da je izvrševanje tega zakona na dobrem potu. To je obetaven nov poziv in pobuda, da se poučevanje kmetijskega prebivalstva še poglobi.

Očuvni ukrepi

Te dni smo objavili nekaj novih določb iz važne uredbe o izvrševanju očuvnih ukrepov, ki jo je izdal minister pravde na podlagi kazenskega zakona, zakona o kazenskem postopku ter zakona o izvrševanju zapornih kazni.

Očuvni ukrepi, ki so po kazenskem zakoniku od 27. januarja 1929 združeni z zaporno kaznijo (§§ 51 do 54 k. z.), se bodo izvrševali v posebnih zavodih, glede na individualne lastnosti osebe, za katere se imajo uporabljati. Namen izvrševanja očuvnih ukrepov je zaščita interesov javne varnosti, predvsem pa, da se prizadete osebe odvrnejo od izvrševanja novih kaznivih dejanj in da se s primerno strogotostjo, redom in stalnim nadzorstvom dovedejo v redno življenje in usposobijo za pošteno življenje v svobodi. Ti očuvni ukrepi, o katerih se tu govori, niso kazni in zato se mora njihovo izvrševanje prilagoditi karakterističnim lastnostim prizadete osebe.

Zavodi za izvrševanje očuvnih ukrepov so zavodi za zadrževanje po prestani kazni ali zavodi za zdravljenje in čuvanje nepreračunljivih oseb ali zavodi za zdravljenje pijancev. Za vsak posamezen zavod bo izdal minister pravde hišni red. Za upravnika zavoda, v katerega se oddajajo osebe po prestani kazni, se bo imenovala oseba s sodno kvalifikacijo, za upravniko zavodov za zdravljenje in čuvanje nepreračunljivih oseb pa osebe iz vrst praktičnih zdravnikov. Pri vsakem zavodu bo obstojal posvetovalni odbor, v katerem so poleg upravnika kot predsednika njegov namestnik, zavodovni zdravniki, učitelji, duhovniki, poveljniki paznikov ter začeteljica oseba iz kraja, v katerem je sedež zavoda.

Osebi z zmanjšano preračunljivostjo, ki bo oddana v zavod za zdravljenje in čuvanje, se bo čas v tem zavodu vrčunal v čas kazni. Če bo čas zdravljenja krajši od izrečene kazni, bo morala ostanek kazni prestat v kaznilnici.

Izvrševanje očuvnih ukrepov se po pravilu ne bo odlagalo, razen, ako se brezdvomno ugotovi, da je oseba, ki se ima v kak zavod oddati, tako bolna, da bi bilo izvrševanje očuvnih ukrepov nevarno za njeno življenje.

Pričetek izvrševanja očuvnih ukrepov v prisilnih delavnicah ali v zavodu za zdravljenje pijancev se more odgoditi tudi na prošnjo osebe, ki se ima oddati v zavod, ali pa njegove rodbine. Pričetek izvrševanja teh ukrepov, se more odgoditi tudi takrat, ako zahtevajo to važni razlogi uprave zavodov samih. Minister pravde more, kadar se pojavijo opasne kužne bolezni ali kak posebno važni razlogi, dopustiti odgoditev izvrševanja ukrepov.

Ze započeto izvrševanje očuvnih ukrepov se po pravilu ne bo prekinjalo. Izjema se more dopustiti samo v prisilnih delavnicah ali v zavodih za zdravljenje pijancev.

Sovjetska demonstracija v Dardanelah

Cartgrad, 17. jan. g. Danes popoldne sta na veliko presenečenje carigradskega prebivalstva in komisije za morske ožine pluli skozi Dardanele dve ruski bojni ladji. Turške pristaniške baterije so pozdravile ladji s pozdravnimi streli. Bili sta dve enotni ruske balistične mornarice, in sicer bojna ladja »Parisiskaja Komuna« in križarka »Profinterne«. Ladji sta dospeli iz Napolja in sta izginili — naglo kakor sta prišli — v smeri proti Črnemu morju.

Kakor se zdi, gre v tem primeru za brskiranje komisije za morske ožine, ki so ga uprizorili sovjeti sporazumno s turško vlado. Kakor znano, sovjeti ne priznavajo komisije za morske ožine, ki bo zaradi dogodka vložila protest, kakor ga je svoječasno zaradi tega, ker je italijanska letalska eskadrila pod vodstvom ministra Balba letela preko Dardanel v Sebastopol.

Nemci grade podmornice

Beograd, 17. januarja. M. »Chicago Tribune« piše: Versailleska pogodba prepoveduje vsako izdelovanje orožja v Nemčiji ter eksperimentiranje v laboratorijih in svrhu vojnih študijev. Zato so se nemški inženjerji in znanstveni eksperti preselili na Holandsko ter tamkaj zgradili skladišča in tvornice, v katerih izdelujejo vojno orožje, ki se sedaj spravlja na trg za prodajo.

Najvažnejši proizvodi, ki se nudijo v prodajo, so: podmornice, metalni ognja, aparati za doletevanje daljave in vojni reflektorji. Nemci pajo, da bodo prodali mnogo podmornic, ki jih smatrajo za najučinkovitejše orožje malih držav. Mnenja so, da Anglija, ki zaradi svojega zemljepisnega položaja vztraja na odpravi podmornic, ne bo uspela s svojo zahtevo na pomorski razorožitveni konferenci v Londonu.

Zasedanje rumunske zbornice

Bukarešta, 17. januarja. g. Parlament se bo dne 20. t. m. sestel na otvoritveno sejo pomladanskega zasedanja.

Pred koncem haške konference

Letošnji januar stoji v znamenju velikih mednarodnih konferenc. Ena je že končana: jubilejno zasedanje sveta Društva narodov. To je poteklo zelo gladko. Komaj se je opazilo, da je minulo baš deset let od ustanovitve Wilsonove meddržavne organizacije. Na vsak način bi bile večje slovesnosti, če se ne bi v istem mesecu vršili dve daleko važnejši mednarodni konferenci: v Haagu reparacijska, v Londonu pa pomorska.

Obe sta enako dalekosežni. Londonška pomorska razorožitvena konferenca se začne 21. t. m. Udeležilo se je bo okoli 1000 delegatov in osebja delegacij. Otvoril jo bo sam angleški kralj. Zadostno znamenje ogromnega pomena za svetovno politiko, ki se ji pripisuje.

Haška reparacijska konferenca pa se bliža zaključku. Ta se s splošnega vidika mora imenovati pozitivna, čeprav ne bodo morda rešene vse reparacijske zadeve. Morda ostane važni kompleks vzhodnih reparacij še nekaj časa odprt in se bodo morala vršiti še nadaljnja pogajanja. Gotovo pa je, da bodo vesleje v Haagu priznale, da se morajo vzhodne reparacije ugodno rešiti v najkrajšem času. Pa naj se rešijo med upniki in dolžniki sporazumno ali pa pripade končna odločitev reparacijski komisiji.

Če izvezamemo vzhodne reparacije, se je haška konferenca dobro obnesla. Sedaj je že upati, da ne pride v zadnjem trenutku do novih presenečenj. Potemtakem je haška konferenca rešila ogromno nalogo: stavila je s stalnega dnevnega reda mednarodnih posvetovanj vprašanje nemških reparacij.

Z izidom so lahko zadovoljive velike sile — upnice, pa tudi Nemčija. Le-tej se je občutno zmanjšalo breme, ki ji ga je naložil Dawesov plačilni načrt. Zdaj ve, koliko časa bo morala plačevati reparacije, česar ji Dawes ni določil. In ve, da bo plačevala znatno manj kot doslej. Ko se bo novi Youngov načrt začel izvajati, bodo zavezniški polagoma izpraznili zadnji kompleks nemške zemlje. Se pred septembrskim zasedanjem Društva narodov se bo Nemčija oddahnila: nikjer na njenem ozemlju ne bo več tujih vojakov! Rešilo se bo morda celo komplicirano saarsko vprašanje, ki se obravnava zgolj med Nemčijo in Francijo. Druga posledica načrta je, da se bo odslej ravnalo z Nemčijo kot z enakovredno silo. Svojih reparacij ne bo več oddajala neposredno terjalcem, marveč Mednarodni plačilni banki. Zavezniški ne bodo imeli nobenih zastavnih v rokah, nobenih prisilnih sredstev. Nehalo bo mednarodno nadzorstvo. Veljala bo namesto vsega tega svečana obljuba Nemčije, da bo zvesto izvrševala tisto, kar podpisuje v Haagu. To je vsekakor ogromen uspeh za Nemčijo.

Pa tudi zavezniški so lahko kolikortoliko zadovoljni s haškimi pogajanjmi. Reparacije se bodo — če se bo Youngov načrt nemoteno izvajal — depolitizirale. Manjše bodo sicer, toda bolj zagotovljene, ker se bodo deloma komercializirale. Francoski ministrski predsednik Tardieu je je dosegel s svojo energično, a lojalno in odkrito taktiko tudi zagotovilo, da ostanjejo zavezniškom v skrajnem primeru, če bi prišla v Nemčijo na površje vlada, ki bi hotela raztrgati Youngov načrt, proste roke, da pridejo do svojih pravic. Mednarodno razsodišče bo pristojno, da odloči, ali je Nemčija prekršila Youngov načrt. Če to ugotovi krivdo Nemčije, stopi versajski pakt v veljavo. Na ta način je varovan najosnovnejši interes zavezničkov.

Haag je izvršil ogromno delo, čigar sadovi bodo vidni v najbližji bodočnosti.

Novi dunavski ban

Novi ban dunavske banovine Radoslav Dunjić, je bil rojen 26. avgusta 1871 v Vahnejski Mionici in je posejal gimnazijo v Kruševcu, kjer je bil ob državni uradnik. L. 1894. je diplomiral na pravni fakulteti v Beogradu ter nato stopil v službo pri sodišču v Nišu. L. 1896. je izstopil iz državne službe in postal advokat v Kruševcu, kjer je živel razen med vojno do 22. maja lanskega leta, ko je bil imenovan za vrhovnega inšpektorja v predsedništvu vlade. Med vojno se je odlikoval kot konjeniški oficir ter je bil za svoje zasluge tudi večkrat odlikovan. Po vojni je napredoval za rezervnega podpolkovnika.

Konkurz Hrvatske seljačke banke

Zagreb, 17. jan. n. Danes se je pred tukajšnjim okrožnim sodiščem vršil likvidacijski narok Hrvatske seljaške zadrudne banke. Konkurni upravitelj dr. Radošević je sporočil, da znašajo aktivna banka Din 5.537.012,68, pasiva pa Din 11.733.949,13. Do večerja je bilo prijavljenih vseh terjatev za 11.635.782,99 Din. Na dan naroka je bilo predloženih 293 terjatev in sicer 218 upnikov prvega razreda dočim so v drugi upniki v drugem razredu. Priznalo se niso terjatve 13 upnikov, med njimi industrija Josipa Prpića za vsoto 490.000 Din. Terjatve upnikov bodo bržkone krite s 40 do 45 odst., more pa se zgoditi, da bo kvota še manjša.

Načrt zakona o javnih skladiščih

Beograd, 17. jan. AA. Ministrstvo trgovine in industrije je izdelalo načrt zakona o ustanavljanju in poslovanju javnih skladišč in ga poslalo vsem zainteresiranim ministrstvom in gospodarskim zbornicam, glavnim produktivnim borzom ter savezu zemljoradniških združenj, ki so najbolj zainteresirane na sprejemu zakona. Zaradi pretresa tega zakona je minister trgovine in industrije Juraj Dometrović sklical na dan 23. t. m. konferenco, na katero so povabljene zastopniki zbornic, borze in saveza zemljoradniških združenj. Načrt zakona veže ustanavljanje podjetij javnih skladišč na oblastno dovoljenje in da je samoupravnim telesom in javnim korporacijam pri sicer istih pogojih prvenstvo pred ostalimi interesi.

Pravilnik, po katerem bodo javna skladišča funkcionirala, mora odobriti oblastno, medtem ko odredi tarife za poeidine vrste poslovanja podjetje samo, seveda pod kontrolo oblasti. Blago se sme vskladiti ali individualno ali pa z ostalim blagom.

Tarife in pravilnik se ne morejo izpremeniti s pogodbo med lastniki skladišča in poedinimi interesi. Načrt predvideva tudi vodstvo dvojnih skladiščnih knjig in sestavo podrobnih določb o pravnih odnosih v teh poslih, zlasti kar se tiče odgovornosti podjetja javnih skladišč v opravljanju svojega posla. Javna skladišča lahko dosežejo eksproprijacijo za graditev železnice proge do svojih zgradb, dalje pravico tarifske reekspedicije, oproščenja samoupravnih trošarin in sličnega, morejo pa tudi ustanovljati svobodna carinska skladišča.

Spor med cerkveno upravo in kmeti za gozd

Križevci, 17. jan. n. e dni je došlo do preokreta v senzacionalnem procesu med tukajšnjim kapetolom in nekaterimi seljaki iz okolice mesta. Kapetol namreč toži seljake za plačilo odškodnine pol milijona dinarjev, češ da so posekali velike komplekse kapetolskih gozdov. Prva in druga instanca sta res obsodili obtožene kmete, danes pa se doznav, da je stol sedmorice kot poslednja instanca razveljavil obe prvi sodbi. Vrhovno sodišče zahteva, naj kapetol najprej dokaže, kako je prišel v posest cele župe, ker je v zemljiški knjigi vpisan le kot solastnik devetine celega kompleksa. Od tega dokaza je odvisna odločitev v procesu, ki teče že tri leta.

Izvoz naše živine v Francijo

Beograd, 17. januarja. AA. Glasom poročila našega generalnega konzulata v Bordeauxu so tammošnja oblastva dovolila našim izvoznikom živine, da jo smejo po prihodu v Bordeaux oddati v klanje v tammošnje mestno klavnico.

Češkoslovaška in reparacije

Praga, 17. jan. g. Posebni poročevalec »Prager Tagblatt« poroča, da želita Anglija in Italija zaključiti vprašanje avstrijskih in bolgarskih reparacij ter tudi pravno formulirati reparacijsko vprašanje teh držav, ki je načeloma že urejeno. Po posvetovanjih držav sklicateljce in Male antante so se udeleženci zedinili tako, da bo Češkoslovaška v primeru, če ne bo vprašanje madžarskih reparacij rešeno, odklonila plačilo osvobodilne takse. Italija bi se morala potem sprijazniti z mislijo, da bi bile njene reparacijske zahteve pri krajšnje za letni obrok češkoslovaške osvobodilne takse.

Žitni monopol v ČSR

Praga, 17. jan. h. V zvezi z vestmi praškega in tudi inozemskega tiska o uvedbi žitnega monopola in konkretnih pripravah za ustanovitev žitnega prometnega zavoda, pišejo jutrišnji »Narodni Listy«, da so se proti žitnemu monopolu izrekli osrednja organizacija žitnih borz, osrednja organizacija industrialcev, centrala obrtnih in industrijskih zbornic in klerikalna stranka.

Na današnji seji predstavnikov vseh borz iz Češkoslovaške je bila sprejeta resolucija, ki priporoča vladi, naj zviša carine na žito, poostri postopanje za dovolitev uvoza in z vsjo odločnostjo nastopi proti uvedbi monopola. Parlamentarni klub klerikalne stranke je na svoji današnji seji zavzel načelno stališče proti uvedbi državnega uvoznega monopola za žito. Po informacijah našega dopisnika zastopajo tudi ostale stranke med njimi celo agrarna slično stališče.

Praga, 17. januarja. AA. Agrarni list »Venkov« se pritožuje, ker so socialistični listi prerano doznali za načrte ministra poljedelstva Bradača. Med temi načrti gre tudi za predlog o mešanju moke. Ker niso vedeli za prave nagibe tega ukrepa, so ga socialistični listi napačno tolmačili in po krivem kritizirali.

Šahovski turnir v San Remu

V sredo se je vršilo v San Remu zrobanje vrstnega reda in so dobili šahovski mojstri naslednje številke: 1. dr. Vidmar (Jugoslavija), 2. Maroczy (Madžarska), 3. Spielmann (Nemčija), 4. dr. Aljehin (Rusija-Francija, svetovni prvak), 5. dr. Tartakover (Ukrajina), 6. Ahues (Nemčija), 7. Romi (Italija), 8. Bogoljubov (Rusija-Nemčija), 9. Araiza (Mehika), 10. Colle (Belgija), 11. Rubinstein (Poljska), 12. Grau (Argentina), 13. Monticelli (Italija), 14. Yates (Anglija), 15. Niemcovič (Letška), 16. Kmoch (Avstrija).

Turnir je po svoji zasedbi eden največjih, kar se jih je po vojni igralo v Evropi. Od prominentnih mojstrov manjkata edino Capablanca in dr. Lasker. Slednji pa je, kakor izgleda, povsem zapustil šahovsko arena. Zanimivo je dejstvo, da je izmed šestnajstih udeležencev šest slovenske narodnosti, namreč pet Rusov in en Jugosloven, ki pa, kakor pravi Aljehin, tudi govori rusko. Za nagrade, katerih je pet, pridejo resno v poštev samo Slovani, ki bodo najbrž odločili borbo med seboj.

Kriza v Heimwehru

Dunaj, 17. januarja. M. Izkuhučitev ministra Schumyja iz »Heimwehru« bo imela bržkone resne posledice za »Heimwehr« samo. Avstrijski kmetje, ki so organizirani v »Landbund«, so vsi za Schumyja in na štajerskem so že pričeli snovati svoje posebne »Bauernwehre«. Sam minister Schumy grozi »Heimwehru«, da bo prišel na dan z raznimi dokumenti in dokazal, da je »Heimwehr« vodila svojo lastno zunanjo politiko za hrbitvo vlade. Zato bodo meštanske stranke brezdvomno zahtevale, naj se nekateri voditelji »Heimwehru« sploh umaknejo iz javnega življenja. V mnogih avstrijskih listih se danes energično tudi poudarja, da so vse oborožene organizacije sploh nepotrebne, ker je nova ustava že sprejeta in bi bilo zato najbolje, da se odpravijo.

Dva ogromna spomenika v Ameriki

Newyork, 17. jan. AA. Na granitnem pogorju Blackhills v Južni Dakoti bodo postavljene orjaške sohe Washingtona, Jeffersona, Lincolna in Roosevelta. Na podstavku bo uklesan kratek opis zgodovine Zedinjenih držav Severne Amerike v 50 besedah. Črke bodo tako velike, da jih bo moči čitati iz ogromne daljave. Geologi smatrajo, da bodo te črke kljubovale vremenskim neizmoma in spremembam najmanj pol milijona let. Spomenika bosta največja, kar jih je v Zedinjenih državah.

Tatvina važnih listin

London, 17. januarja. AA. Danes so neznanici ukradli 2 poštni vreči, ki sta bili prenešeni v letalsko ministrstvo. Zločinci so zbežali s plenom v avtomobilu. Kakor se doznav, sta ukradeni vreči vsebovali tajne uradne dokumente in šifre. Neznanci niso odnesli denarja, kar zbija sum, da je bila organizirana tatvina iz političnih razlogov.

Deset let ameriške prohibicije

Newyork, 17. januarja. Ameriška vlada je obkrožila zanimive podatke o desetletni borbi proti tihotapcem alkohola. V tej dobi so izdale ameriške oblasti za borbo proti tihotapcem 275 milijonov dolarjev in aretirale 500.000 oseb. V bojih s carinskimi organi in prohibicijskimi agenti je bilo ubitih in ranjenih 1300 oseb.

Zastrupljenje s pokvarjenimi klobasami

Madrid, 17. januarja. AA. V Atmadem se je zastrupilo 60 oseb zaradi uživanja pokvarjenih klobas. Sedem oseb je že preminulo, ostale pa se bore s smrtjo.

Banditi ubili francoskega raziskovalca?

Rio de Janeiro, 17. januarja. AA. Po še ne potrjenih vesteh iz Sao Luis de Caceres v brazilski zvezni državi Matto Grosso so razbojniki ubili francoskega raziskovalca Georgesa Oliverja v bližini mesta Villabela. Po izvršenem zločinu so tolovali pobegniti v Bolivijo.

Iz seje ljubljanskega magistratnega gremija

Ljubljana, 17. januarja. Po daljšem prestatku — zadnja seja je bila 28. novembra 1929 — se je sredi zopet vršila seja magistratnega gremija. Sklenjen je bil nakup hišice ob Tomanovi ulici, kjer je bila pisarna stavbnega podjetja inž. Fr. Tavčarja v času graditve palače Pošte hranilnice. Hišica se kupi za 7.500 Din. Za eno leto se podaljša najemna pogodba z g. Fr. X. Souvanom o prostorih v hiši na Kamkarjevem nabrežju za letno najemnino 30.000 Din in plačilo prispevka 10.000 Din za popravila.

»Aloma Company« je prošla magistrat za dovoljenje, da sme postaviti pred kavarno »Evropo«, Marijinem trgu, Vodnikovem trgu in drugod kioske, na katerih bi bili razobešeni točni vodni redi vseh avtobusnih prog. Prošnja se je zaenkrat odložila, da se še prouči vprašanje razobešanja vodnih redov na plinskih kandelabrih in električnih urah.

Za l. 1930. se dimnikarska dela v mestnih hišah oddajo v I. okraju Dimnikarski drugi za 22.182 Din na leto, v II. okraju na dimnikarskemu moštvo Srečku Deisingerju za 16.658 Din na leto.

Gremij je ugodil prošnji Društva mestnih delavcev glede na izjavo mestne občine, da je privaroval prevezi v uravo društveno premoženje v slučaju razurta.

Stavbna dovoljenja so bila izdana m. dr.: Framu Bratužu za adaptacijo podetreja v stanovanjske prostore, Mariji Vidmar za zgradbo dvorane in hrallnice, Josipu Jančiču za adaptacijo podetreja sobe, Lini in Petru Glazarju za gradnjo nove vinko-orilnične hiše ob Jelovčkovih ulici, Mihaelu in Ivanki Sačeli za enonadstropno hišo ob Cermetovi ulici, Framu Dolinarju za gradnjo lesene hišice ob Cesti na Rakovo Jelšo za dobo pet let in v trosovalski knjižnici za adaptacijo pritličja v trgovske lokale itd.

Gremij je nadalje izdal 21 uporabnih dovoljenj, med temi tudi uporabno dovoljenje tvrditi z železnimi žalta & Ko v hiši ob Dumaški cesti. Odklonil pa je uporabno dovoljenje za izvršene adaptacije za neko banko v isti hiši.